

DENDROLOGICKÝ PRIESKUM

Mestský park v Banskej Bystrici

Objednávateľ:	Mesto Banská Bystrica, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica
Zhotoviteľ:	Ing. Romana Černochová Dis. autorizovaný architekt ČKA - krajinárska architektura Ing. Ing. arch. Lenka Gulačová
Dátum:	11/2024

DENDROLOGICKÝ PRIESKUM

V zmysle Zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a Vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších zmien a doplnkov.

IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE

Názov stavby:	Mestský park v Banskej Bystrici
Objednávateľ:	Mesto Banská Bystrica, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica
Zhotoviteľ:	Ing. Romana Černochovej Dis. autorizovaný architekt ČKA - krajinárska architektúra Ing. Ing. arch. Lenka Gulačová
Dátum:	11/2024

LOKALITA

Miesto stavby:	Banská Bystrica
Okres:	Banská Bystrica
Katastr. územie:	Banská Bystrica
Parcela č.:	2690/1, 2691/1

DÔVOD SPRACOVANIA DENDROLOGICKÉHO PRIESKUMU

Dendrologický prieskum bol spracovaný ako súčasť projektovej dokumentácie pre vydanie súhlasu o výrub drevín.

Prieskum slúži ako aktualizácia súčasného stavu a základná dokumentácia k podaniu žiadosti na výrub drevín rastúcich mimo les podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Spracovaný dokument obsahuje priestorovú situáciu, tabuľkovú časť a fotodokumentáciu.

VYMEDZENIE DENDROLOGICKY HODNOTENÉHO ÚZEMIA

Lokalita sa nachádza v zastavanom území mesta Banská Bystrica na parcelách 2690/1, 2691/1 v k.ú. Banská Bystrica, výmera riešeného územia je 8,1 ha. Územie je ohraničené ulicami Janka Kráľa, J.M. Hurbana, Martina Hatalu a ul. Tajovského. Hodnotené vegetačné prvky rastú na voľne prístupnom verejnom priestore pozemku investora.

obr.01: vymedzenie riešeného územia

ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU

Riešené územie sa nachádza v blízkosti centra Banskej Bystrice (v centrálnej mestskej zóne). Parcela č. 2690/1 je neohradený verejný priestor a parcela č. 2691/1 je ohradená, ale voľne prístupná.

Územie je situované na rovine. Kompozícia parku je symetrická, kompozičné osi sa pretínajú v centrálnom bode, osi sú doplnené alejami. Táto dispozícia parku, trasovanie chodníkov a najmä vegetačná podstata, ktorá tvorí park - stromy, sa stali jedným z najdôležitejších predmetov pamiatkovej ochrany a nositeľom pamiatkových hodnôt. Preto bola v r. 1994 vyhlásená za Národnú kultúrnu pamiatku. Dodnes je park zachovaný takmer v pôvodnej výmere a pôvodných hraniciach. Park sa postupne prispôboval potrebám návštevníkov a v centrálnom priestore pribudli altánok, súsošie matky s dieťaťom, vtáčie napájadlo, športové plochy vo forme detského ihriska, tenisové a volejbalové kurty a domček knižnice. Zmeny sa dotkli aj výsadby a to hlavne v 2. polovici 20. storočia, kedy sa najčastejšie sadili ihličnany ako napr. smrek (Picea), borovice (Pinus) a vyššie kry v podobe zlatého dažďu (Forsythia), orgovánu (Syringa) alebo trojpek (Deutzia).

Prevažné zloženie drevín je tvorené listnatými stromami, a to hlavne lipami (Tilia cordata, platyphyllos a vulgaris), javormi (Acer platanooides a pseudoplatanus). Nachádzajú sa tu aj ihličnany, ktoré sú v zhoršenom zdravotnom stave a to hlavne smrek (Picea abies a pungens), ktoré vyschli v podobnom čase. Medzi ďalšie ihličnany patria borovice, ktoré sú o niečo vitálnejšie a jedľovce kanadské (Tsuga canadensis), ktoré majú vo väčšine prípadov uschnutý terminal. V najhoršom stave sú jasene (Fraxinus excelsior), ktoré trpia hubovým ochorením Chalara a bresty (Ulmus laevis). Väčšina stromov javí výrazné defekty, tlakové vidlice, presychajú, alebo vyhnívajú v päte kmeňa, kedy sú tieto stromy nebezpečné.

Na území sa nachádzajú aj zvyšky kerových porastov, ktoré sú dlhšie neudržiavané a nachádzajú sa v nich nálety drevín. Počíta sa s ich odstránením a nahradením skôr komponovanou travinou – trvalkovou výsadbou s vyšším stupňom autoregulácie. Kry budú doplnené vo forme živých plotov a ako menšie skupinky vyvetvených krov, aby bola zabezpečená prehľadnosť cez park a bezpečnosť.

Náhradná výsadba bude súčasťou riešeného územia.

DÁTUM SPRACOVANIA

Terénny prieskum bol realizovaný v mesiacoch marec – jún 2023.

PREHĽAD PODKLADOV

Pri spracovaní dendrologického prieskumu boli použité nasledovné podklady:

- geodetické zameranie,
- katastrálna mapa,
- terénny prieskum
- fotodokumentácia
- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, (ďalej len „zákon o OPaK“),
- Vyhláška 170 Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky z 19. apríla 2021, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov,
- Arboristické štandardy “Rez stromov”,
- Arboristické štandardy “Ochrana drevín pri stavebnej činnosti”,
- Arboristické štandardy “Hodnotenie stavu stromov”,
- Metodika hodnocení dřevín pro potřeby památkové péče (M. Pejchal a kol., 2015).

POSTUP HODNOTENIA SÚČASNÉHO STAVU (METODIKA)

Dendrologický prieskum bol spracovaný podľa metodických princípov publikovaných v Arboristických štandardov III: Hodnotenie stavu stromov. Bolo určené druhové zloženie, merateľné hodnoty (pri stromoch obvod kmeňa, výška stromu a priemer koruny, pri krovinách výška a plošný priemet koruny), posúdený biologický vek, zdravotný stav a sadovnícka hodnota.

VÝSLEDKY PRIESKUMU

Na území sa nachádza **167 stromov určených na výrub**. Z toho v rámci 0. Etapy (kalamitný stav) je 100 ks, v rámci 1. Etapy (stredový kruh) je 67 ks jedincov. Ďalej dôjde k výrubu cca **853 m² krov**.

Jedná sa o listnaté stromy v prevažnej miere lipy (*Tilia platyphyllos*, *Tilia cordata*, *Tilia euchlora*), javory (*Acer pseudoplatanus*, *Acer platanoides*, *Acer saccharinum*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), čerešňa pílkatá (*Cerasus serrulata*), brest väzový (*Ulmus laevis*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), agát biely (*Robinia pseudoacacia*), topol biely (*Populus alba*), orech čierny (*Juglans nigra*) a čremcha obyčajná (*Padus avium*).

Ihličnaté stromy sú v zastúpení smrek obyčajný (*Picea abies*), smrek pichľavý (*Picea pungens*), smrek omorikový (*Picea omorika*), tuja západná (*Thuja occidentalis*) a jedľovec kanadský (*Tsuga canadensis*).

Kry sú v zastúpení trojpuk drsný (*Deutzia scarba*), zlatovka prostredná (*Forsythia intermedia*), borievka čínska (*Juniperus chinensis Pfitzeriana*), nátržník krovitý (*Potentilla fruticosa*), orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*), borievka netatová (*Juniperus Sabina*), imelovník biely (*Symphoricarpos albus*), drieň biely (*Cornus alba*), dráč obyčajný (*Berberis vulgaris*), javor buergerov (*Acer buergerianum*), vtáči zob vajcolitý (*Ligustrum ovalifolium*), mahónia cezminová (*Mahonia aquifolium*), tavoloľník (*Spiraea vanhouttei*) a *Prunus sp.*

NÁVRH DREVÍN NA ODSTRÁNENIE

Súhlas orgánu ochrany prírody a krajiny v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. § 47 ods. 5 o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov **je potrebný na 167ks listnatých a ihličnatých stromov a cca 853 m² krov**. Dreviny určené na výrub sú v zhoršenom zdravotnom stave.

Návrh na výrub je špecifikovaný v tabuľkovej a tiež vo výkresovej časti tejto dokumentácie.

UPOZORNENIE

Hodnotenie jednotlivých stromov bolo zamerané na hodnotenie ich aktuálneho stavu a možnosti ich využitia v budúcej kompozícii. Predmetom realizovanej inventarizácie nebolo hodnotenie tzv. prevádzkovej bezpečnosti stromov (prevádzková bezpečnosť jednotlivých stromov, definícia a zohľadnenie cieľa pádu a pod.). Predložená inventarizácia hodnotenie prevádzkovej bezpečnosti stromov nenahrádza.

Hodnotenie jednotlivých stromov prebiehalo vizuálnou metódou. Vzhľadom na použitie tejto metódy hodnotenia bola hodnotená iba odolnosť stromu proti zlomu kmeňa (v rámci hodnoteného zdravotného stavu). Odolnosť proti vývratu (zlyhanie koreňového systému) bolo hodnotené iba nepriamo, ato prostredníctvom prípadných symptómov a poškodenia. Odolnosť stromov proti vývratu nie je možné vizuálnymi metódami hodnotenia vylúčiť. Toto hodnotenie tak stav koreňového systému jednotlivých stromov a jeho vplyv na statickú stabilitu stromov neposudzovalo.

Minimálne 1x ročne by mal byť stav jednotlivých stromov kontrolovaný. Kontrolované by mali byť aj po každej mimoriadnej klimateckej situácii (výchrica, silná snehová pokrývka ťažkého snehu apod.).

OCHRANA DREVÍN PRI STAVEBNEJ ČINNOSTI

Zachovávané dreviny v blízkosti stavby budú počas celého priebehu realizácie doplnené pevnou zábranou na ochranu kmeňa a koreňovej sústavy podľa Arboristického štandardu 2 – Ochrana drevín pri stavebnej činnosti. Kolízne konáre budú eliminované vyviazaním alebo lokálnou redukciou v súlade s arboristickým štandardom "Rez stromov".

V Bratislave 11/2024

Ing. Romana Černochovej Dis.
Ing. Ing. arch. Lenka Gulačová

FOTODOKUMENTÁCIA

obr.02: dutina, hubové napadnutie

obr.03: dutina, tlaková vidlica, lipa

obr.04: dutina v pate kmeňa, jaseň

obr.05: vysychanie ihličnanov

*obr.06: vysychanie časti koruny
listnatých stromov*

*obr.07: vysychanie časti koruny
listnatých stromov*

obr.08: neodstranené pne

Vysvetlivky k tabuľke:

Por.č: poradové číslo inventarizovanej dreviny v riešenom území, zároveň označenie príslušnej dreviny v mape

Latinský názov: vedecké meno dreviny

Skupina: I. skupina - polovždyzelené a vždyzelené listnaté dreviny, II. skupina - ihličnaté dreviny, III. skupina - listnaté opadavé dreviny

Vzrastová charakteristika: S - strom; K - ker; L - liana; SK - strom alebo ker; KS - ker alebo strom; KL - ker alebo liana

Označenie vegetačného prvku: SO - solitérny strom, SS - skupina stromov, ST - stromoradie, K - solitérny ker, SK - skupina krov, ŽP - živý plot

Relatívne dosiahnuteľný vek: 1- dreviny dlhoveké: 1.1 výrazne vysoký vek (nad 500 rokov), 2- dreviny strednoveké: 2.1 stredný vek (100-200 rokov), 3 - dreviny krátkoveké: 3.1 nízky vek (50-100 rokov)

Obvod kmeňa (cm): obvod kmeňa meraný vo výške 130 cm nad zemou, pri stromoch, ktoré sa rozkonárujú vo výške menšej ako 130 cm, sa meral obvod kmeňa tesne pod jeho rozkonárením

Obvod náhradného kmeňa (cm): obvod náhradného kmeňa pri drevinách s viacerými kmeňmi určený pomocou výpočtu: $O = \sqrt{O_{\max}^2 + O_{\text{ostatné}}^2}$

$O_{\max}$ – obvod najhrubšieho kmeňa; $O_{\text{ostatné}}$ – aritmetrický priemer obvodu ostatných kmeňov

Výška (m): výška stromu meraná v metroch

Priemer koruny (m): šírka koruny v metroch

Sadovnícka hodnota: vyjadruje biologický aspekt dendrologického potenciálu jedinca. Hodnota je výslednicou hodnotenia niekoľkých vlastností: taxón, vývojové štádium, vitalita a zdravotný stav. Najhodnotnejšia drevina - 1 bod, najmenej hodnotná 5 bod